Roll No. ....

Total No. of Questions : 26]

030

[Total No. of Printed Pages : 20

SS

2117

ਸਲਾਨਾ ਪਰੀਖਿਆ ਪ੍ਰਨਾਲੀ

BOOK-KEEPING AND ACCOUNTANCY

(Humanities Group)

(Punjabi, Hindi and English Versions)

Time allowed : Three hours

Maximum marks : 90

(Punjabi Version)

ਨੋਟ : (i) ਆਪਣੀ ਉੱਤਰ-ਪੱਤਰੀ ਦੇ ਟਾਈਟਲ ਪੰਨੇ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਾ-ਕੋਡ/ਪੇਪਰ-ਕੋਡ ਵਾਲ਼ੇ ਖ਼ਾਨੇ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਾ-ਕੋਡ/ਪੇਪਰ-ਕੋਡ **030** ਜ਼ਰੂਰ ਦਰਜ ਕਰੋ ਜੀ ।

(ii) ਉੱਤਰ-ਪੱਤਰੀ ਲੈਂਦੇ ਹੀ ਇਸ ਦੇ ਪੰਨੇ ਗਿਣ ਕੇ ਦੇਖ ਲਓ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਟਾਈਟਲ ਸਹਿਤ 30 ਪੰਨੇ ਹਨ ਅਤੇ ਠੀਕ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਹਨ ।

(iii) ਉੱਤਰ-ਪੱਤਰੀ ਵਿੱਚ ਖ਼ਾਲੀ ਪੰਨਾ/ਪੰਨੇ ਛੱਡਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੱਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪ੍ਰਸ਼ਨ/ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ।

(iv) **ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ ।**

(v) ਹਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ ਅੰਕ ਉਸਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਖੇ ਹਨ ।

(vi) ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸਾਧਾਰਣ ਗਣਨਯੰਤਰ ਵਰਤਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੈ । ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਆਪਣਾ ਗਣਨਯੰਤਰ ਪਰੀਖਿਆ ਭਵਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਇੱਕ-ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਮੰਗਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ।

(vii) ਪ੍ਰਸ਼ਨ-ਪੇਪਰ ਨੂੰ ਚਾਰ ਭਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਹੈ **(ਭਾਗ–ੳ, ਭਾਗ–ਅ, ਭਾਗ–ੲ ਅਤੇ ਭਾਗ–ਸ)** ।

(viii) 1 ਅੰਕ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ 1-15 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ । 2 ਅੰਕਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ 5-10 ਲਾਈਨਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ । 4 ਅੰਕਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ 15-20 ਲਾਈਨਾਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ । 6 ਅੰਕਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ 3-5 ਪੰਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ ।

ਭਾਗ–ੳ

1. (i) ਗ੍ਰਾਂਟ ਕੀ ਹੈ ? 1

(ii) ਸਾਝੇਦਾਰੀ ਕੀ ਹੈ ? 1

(iii) ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਆਈ ਕਮੀ .... ਹੈ । 1

(iv) ਤਿਆਗ ਮੁੱਲ ਕੀ ਹੈ ? 1

(v) ਵਸੂਲੀ ਖਾਤਾ ਇੱਕ :

(ੳ) ਅਵਾਸਤਵਿਕ ਖਾਤਾ (ਅ) ਨਿੱਜੀ ਖਾਤਾ

(ੲ) ਵਾਸਤਵਿਕ ਖਾਤਾ (ਸ) ਬੱਚਤ ਖਾਤਾ 1

(vi) ਕੁੱਤਾ ਸ਼ਾਖ ਕੀ ਹੈ ? 1

(vii) ਅਲਾਟ ਹੋਈ ਅੰਸ਼ ਪੂੰਜੀ ਕੀ ਹੈ ? 1

(viii) ਕੂਪਨ ਰੇਟ ਕੀ ਹੈ ? 1

(ix) ਠੀਕ ਜਾਂ ਗਲਤ ਲਿਖੋ :

ਕੁੱਲ ਲਾਭ = ਸ਼ੁੱਧ ਵਿਕਰੀ – ਵੇਚੀਆਂ ਗਈਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਲਾਗਤ 1

(x) ਕਾਰਜ਼ਸ਼ੀਲ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ? 1

ਭਾਗ–ਅ

2. ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਤੇ ਭੁਗਤਾਨ ਖਾਤਾ ਕੀ ਹੈ ? 2

3. ਹੇਠ ਲਿਖੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੋਂ ਸਾਲ 2015-2016 ਦੌਰਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਲੇਖਾ ਜੋਖਾ ਦਿਓ :

	1 ਅਪ੍ਰੈਲ 2015	31 ਮਾਰਚ 2016
ਪੇਸ਼ਗੀ ਲਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਮਿਸ਼ਨ	90,000	60,000
ਬਕਾਇਆ ਕਮਿਸ਼ਨ	60,000	45,000

ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਮਿਸ਼ਨ 3,00,000 ਰੁਪਏ । 2

4. ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਲਿਖੋ । 2

5. ਇੱਕ ਫਰਮ ਵਿੱਚ ਰਮੇਸ਼ ਤੇ ਨਰੇਸ਼ ਲਾਭ ਹਾਨੀ ਨੂੰ 5 : 3 ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿੱਚ ਵੰਡਦੇ ਹੋਏ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਹਨ । ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਲਾਭ ਹਾਨੀ ਨੂੰ 2:3 ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿੱਚ ਵੰਡਣ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕੀਤਾ । ਮੁਨਾਫ਼ਾ ਅਨੁਪਾਤ ਜਾਂ ਤਿਆਗ ਅਨੁਪਾਤ ਵੀ ਗਣਨਾ ਕਰੋ । 2

6. ਤਿਆਗ ਅਨੁਪਾਤ ਕੀ ਹੈ ? 2

7. ਜਨਰਲ ਇੰਦਰਾਜ ਕਰੋ :

(ੳ) ਫ਼ਰਮ ਦੇ ਵਸੂਲੀ ਖ਼ਰਚੇ 9,600 ਰੁਪਏ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਸ਼ਾਮ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ।

(ਅ) ਅਲਿਖਤ ਸੰਪਤੀ ਤੋਂ 21,000 ਰੁਪਏ ਵਸੂਲੇ ਗਏ । 2

8. ਕੰਪਨੀ ਕੀ ਹੈ ? 2

9. "ਸਧਾਰਨ ਆਕਾਰ ਆਮਦਨ ਵਿਵਰਣ" ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ? 2

10. ਚਾਲੂ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ ਪਤਾ ਕਰੋ ਜਦੋਂ ਕਿ ਚਾਲੂ ਅਨੁਪਾਤ 2.5 : 1 ਅਤੇ ਚਾਲੂ ਸੰਪਤੀਆਂ 8,00,000 ਰੁਪਏ ਹਨ । 2

11. 2,90,000 ਰੁਪਏ ਦੀ ਲਾਗਤ ਵਾਲਾ ਪਲਾਂਟ ਤੇ ਸਚੇਤ ਘਸਾਈ 1,40,000 ਰੁਪਏ ਹੈ ਨੂੰ 70,000 ਰੁਪਏ ਵਿੱਚ ਵੇਚ ਦਿੱਤਾ । ਪਲਾਂਟ ਨੂੰ ਵੇਚਣ ਤੇ ਲਾਭ ਜਾਂ ਹਾਨੀ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰੋ । 2

ਭਾਗ–ੲ

ਗਿਆਰਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਨੌਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ (ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ: **12** ਤੋਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ: **22**) :

12. ਵਸੂਲੀ ਤੇ ਆਮਦਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਚਾਰ ਅੰਤਰ ਲਿਖੋ । 4

13. ਅੰਜੂ ਤੇ ਮੰਜੂ ਨੇ ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਅਪ੍ਰੈਲ, 2015 ਨੂੰ 6,00,000 ਰੁਪਏ ਅਤੇ 4,80,000 ਰੁਪਏ ਦੀ ਪੂੰਜੀ ਨਾਲ਼ ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਵਪਾਰ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ । ਅੰਜੂ 12,000 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤਿ ਮਹੀਨਾ ਤਨਖਾਹ ਦੀ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਤੇ ਸਾਂਝੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਪੂੰਜੀ ਤੇ 10% ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਲ ਵਿਆਜ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ । ਅੰਜੂ ਤੇ ਮੰਜੂ ਨੂੰ 4 : 3 ਅਨੁਪਾਤ ਵਿੱਚ ਲਾਭ ਵੰਡਿਆ ਜਾਵੇਗਾ । 31 ਮਾਰਚ 2016 ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਫ਼ਰਮ ਨੇ ਅੰਜੂ ਨੂੰ ਤਨਖਾਹ ਤੇ ਪੂੰਜੀ ਤੇ ਵਿਆਜ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 3,92,000 ਰੁਪਏ ਲਾਭ ਬਣਾ ਲਿਆ ਹੈ । ਲਾਭ ਨੂੰ ਵੰਡਣ ਵਾਲਾ ਖਾਤਾ ਤਿਆਰ ਕਰੋ । 4

14. ਫ਼ਰਮ ਦਾ ਔਸਤ ਲਾਭ 9,60,000 ਰੁਪਏ ਹੈ । ਫ਼ਰਮ ਦੀਆਂ ਕੁੱਲ ਠੋਸ ਸੰਪੱਤੀਆਂ 90,00,000 ਰੁਪਏ ਤੇ ਬਾਹਰੀ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ 25,20,000 ਰੁਪਏ ਹਨ । ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਪਾਰ ਵਿੱਚ ਲਗਾਈ ਗਈ ਪੂੰਜੀ ਤੇ ਲਾਭ ਦੀ ਸਧਾਰਨ ਦਰ 10% ਹੈ । ਸੁਪਰ ਲਾਭ ਵਿੱਧੀ ਦੇ ਪੂੰਜੀਕਰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਸ਼ਾਖ ਦਾ ਪਤਾ ਕਰੋ । 4

15. ਮੌਜੂਦਾ ਸਾਂਝੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਲਾਭ-ਵੰਡ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਤੋਂ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋ ? 4

16. ਫ਼ਰਮ ਵਿੱਚ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਰਮੇਸ਼ 31 ਮਾਰਚ, 2009 ਨੂੰ ਰਿਟਾਇਰ ਹੋਇਆ । ਉਸਦੀ ਪੂੰਜੀ ਦਾ ਅੰਸ਼ ਤੇ ਸ਼ਾਖ 72,000 ਰੁਪਏ ਹੈ । ਇਹ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਬਕਾਇਆ ਰਕਮ ਨੂੰ 24,000 ਰੁਪਏ ਸਲਾਨਾਂ, 5% ਸਲਾਨਾ ਦਰ ਨਾਲ਼ ਵਿਆਜ ਕਿਸ਼ਤਾਂ ਵਿੱਚ ਇਕੱਠਾ ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ । ਪਹਿਲੀ ਕਿਸ਼ਤ 31 ਮਾਰਚ 2010 ਨੂੰ ਤੇ ਬਾਕੀ ਰਕਮ ਹਰੇਕ ਸਾਲ ਦੀ 31 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ । ਫ਼ਰਮ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿੱਚ ਰਮੇਸ਼ ਦਾ ਕਰਜ਼ ਖਾਤਾ ਤਿਆਰ ਕਰੋ । 4

17. ਏ.ਬੀ.ਸੀ. ਇੱਕ ਫ਼ਰਮ ਵਿੱਚ ਲਾਭ ਨੂੰ ਕ੍ਰਮਵਾਰ 4 : 3 : 3 ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿੱਚ ਵੰਡਦੇ ਹੋਏ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਸਨ । ਇੱਕ ਅਪ੍ਰੈਲ 2015 ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਫ਼ਰਮ ਦਾ ਅੰਤ ਕਰਨ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਕੀਤਾ । ਉਸੇ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਸੰਪੱਤੀਆਂ 1,74,230 ਰੁਪਏ ਸਨ । ਕੁੱਲ ਲੈਣਦਾਰ 23,150 ਰੁਪਏ ਅਤੇ ਹੱਥਲਾ ਰੋਕੜ 3,920 ਰੁਪਏ ਸੀ । ਸੰਪੱਤੀਆਂ ਦੀ ਵਸੂਲੀ 1,44,910 ਰੁਪਏ ਅਤੇ ਫ਼ਰਮ ਦੇ ਅੰਤ ਦੇ ਖ਼ਰਚੇ 1,860 ਰੁਪਏ ਸਨ । ਵਸੂਲੀ ਖਾਤਾ ਬਣਾਓ । 4

18. ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਦੇ ਅੰਤ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ? 4

19. ਸਮਤਾ ਅੰਸ਼ ਅਤੇ ਪੂਰਣ ਅਧਿਕਾਰ ਅੰਸ਼ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਚਾਰ ਅੰਤਰ ਲਿਖੋ । 4

20. ਰਾਮ ਲਿਮਟਿਡ ਨੇ 40,000, 10% ਰਿਣ-ਪੱਤਰ 100 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤਿ ਰਿਣ-ਪੱਤਰ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ਼ ਸਮ ਮੁੱਲ ਉੱਪਰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਪੰਜ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਸਮ-ਮੁੱਲ ਉੱਪਰ ਵਿਮੋਚਨ ਕਰਨਯੋਗ ਹੈ । ਅਦਾਇਗੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ ਕਿ ਬਿਨੈ-ਪੱਤਰ ਨਾਲ਼ 70 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤਿ ਰਿਣ-ਪੱਤਰ ਅਤੇ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਉੱਪਰ ਬਾਕੀ ਦੀ ਧੰਨਰਾਸ਼ੀ । ਰਿਣ-ਪੱਤਰ ਸਾਰੇ ਸਬਸਕ੍ਰਾਇਬਡ ਹੋਏ ਤੇ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਪੂਰੀ ਧੰਨਰਾਸ਼ੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲਈ ਗਈ । ਜਨਰਲ ਇੰਦਰਾਜ ਕਰੋ । 4

21. 31 ਮਾਰਚ 2015, ਦੇ ਅੰਤ ਉਪੱਰ ਲਾਭ ਅਤੇ ਹਾਨੀ ਦਾ ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਵਿਵਰਣ ਬਣਾਓ : 4

	31st ਮਾਰਚ, 2015	31 ਮਾਰਚ, 2014
ਕਾਰਜਾਂ ਤੋਂ ਆਮਦਨ	ਖ਼ਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਲਾਗਤ ਦਾ 300%	ਖ਼ਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ ਕੀ ਲਾਗਤ ਦਾ 200%
ਖ਼ਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਲਾਗਤ	24,00,000 ਰੁਪਏ	20,00,000 ਰੁਪਏ
ਹੋਰ ਖ਼ਰਚੇ	ਖ਼ਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਲਾਗਤ ਦਾ 20%	ਖ਼ਪਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਲਾਗਤ ਦਾ 10%
ਕਰ	50%	50%

22. ਰੋਕੜ ਪ੍ਰਵਾਹ ਵਿਵਰਣ ਦੀਆਂ ਕੋਈ ਚਾਰ ਸੀਮਾਵਾਂ ਲਿਖੋ । 4

ਭਾਗ–ਸ

23. ਪਹਿਲੇ ਸਾਲ 31 ਮਾਰਚ, 2016 ਦੇ ਅੰਤ ਉੱਪਰ ਇੱਕ ਕਲੱਬ ਦਾ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਅਦਾਇਗੀ ਖਾਤਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ । 6

ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਅਦਾਇਗੀ ਖਾਤਾ

(31 ਮਾਰਚ, 2016 ਵਾਸਤੇ)

ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ	ਰਕਮ	ਅਦਾਇਗੀਆਂ	ਰਕਮ
To Subscriptions	33,000	By Salary	6,600
To Interest on Investments	300	By Rent	3,300
		By Postage	300
		By Telephone charges	600
		By Printing and Stationery	900
		By Furniture	6,000
		By Investments	12,000
		By Cash in hand	300
		By Cash at Bank	3,300
	33,300		33,300

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸਮਾਯੋਜਨ ਲੋੜੀਂਦੇ ਹਨ :

(i) ਬਕਾਇਆ ਤਨਖਾਹ 600 ਰੁਪਏ

(ii) ਲੈਣਯੋਗ ਚੰਦਾ 1200 ਰੁਪਏ

(iii) ਫਰਨੀਚਰ ਤੇ ਘਿਸਾਈ ਦੀ ਦਰ 10%

(iv) ਬਕਾਇਆ ਕਿਰਾਇਆ 300 ਰੁਪਏ

ਆਮਦਨ ਖ਼ਰਚ ਖਾਤਾ ਅਤੇ ਅੰਤਿਮ ਚਿੱਠਾ ਤਿਆਰ ਕਰੋ ।

ਜਾਂ

ਸਥਿਰ ਪੂੰਜੀ ਖਾਤਾ ਅਤੇ ਪਰਿਵਰਤਨਸ਼ੀਲ ਪੂੰਜੀ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਲਿਖੋ । 6

24. ਰਾਮ, ਸ਼ਾਮ ਅਤੇ ਹਰਨਾਮ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਲਾਭ ਨੂੰ ਕ੍ਰਮਵਾਰ 3:1:1 ਵਿੱਚ ਵੰਡਦੇ ਹੋਏ ਫ਼ਰਮ ਵਿੱਚ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਸਨ । ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਅੰਤਿਮ ਚਿੱਠਾ ਹੇਠ ਅਨੁਸਾਰ ਸੀ : 6

ਅੰਤਿਮ ਚਿੱਠਾ (ਮਾਰਚ 31, 2016 ਨੂੰ)

ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ	₹	ਸੰਪਤੀਆਂ	₹
ਲੈਣਦਾਰ	45,000	ਬੈਂਕ	15,500
ਅਦਾਇਗੀਯੋਗ ਬਿਲ	15,000	ਦੇਣਦਾਰ 35,000	
ਪੂੰਜੀ ਖਾਤੇ :		(–) ਵਿਵਸਥਾ 1,000	34,000
ਰਾਮ	75,000	ਸਟਾਕ	40,000
ਸ਼ਾਮ	50,000	ਇਮਾਰਤ	1,35,000
ਹਰਨਾਮ	49,500	ਲਾਭ ਅਤੇ ਹਾਨੀ ਖਾਤਾ	10,000
	2,34,500		2,34,500

ਸ਼ਾਮ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਤੇ ਸੇਵਾ ਮੁਕਤ ਹੋਈ

(i) ਇਮਾਰਤ ਦਾ ਮੁੱਲ 10% ਵਧਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ।

(ii) 5,000 ਰੁਪਏ ਦੇ ਦੇਣਦਾਰ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ।

(iii) ਬਕਾਇਆ ਖੜ੍ਹਾ ਰਿਪੇਅਰ ਦਾ ਬਿੱਲ 1,000 ਰੁਪਏ ਹੈ ।

(iv) ਸ਼ੱਕੀ ਕਰਜਿਆ ਲਈ 10% ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇਣਦਾਰਾ ਉੱਪਰ ਬਣਾਈ ਜਾਵੇ ।

(v) ਸ਼ਾਖ ਦਾ ਮੁੱਲ 37,500 ਰੁਪਏ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ।

(vi) ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ 10,000 ਨਗਦ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਤੇ ਬਕਾਇਆ ਉਸਦੇ ਰਿਣ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ।

ਪੁਨਰ-ਮੁਲਾਂਕਣ ਖਾਤਾ, ਸਾਂਝੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਪੂੰਜੀ ਖਾਤੇ ਅਤੇ ਅੰਤਿਮ ਚਿੱਠਾ ਤਿਆਰ ਕਰੋ ।

ਜਾਂ

X, Y ਅਤੇ Z ਆਪਸ ਵਿੱਚ 3:2:1 ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਨਾਲ ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਹਨ । ਉਹ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਲਾਭ ਨੂੰ 2:2:1 ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿੱਚ ਵੰਡਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਹਨ । ਮਾਰਚ 31, 2016 ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਅੰਤਿਮ ਚਿੱਠਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੀ ।

ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ	₹	ਸੰਪਤੀਆਂ	₹
ਪੂੰਜੀ :		ਬੈਂਕ ਵਿੱਚ ਰਕਮ	75,000
X	1,50,000	ਸਟਾਕ	75,000
Y	1,20,000	ਦੇਣਦਾਰ 75,000	
Z	60,000	(–) ਵਿਵਸਥਾ 6,000	69,000
ਸਧਾਰਨ ਰਿਜ਼ਰਵ	90,000	ਨਿਵੇਸ਼	81,000
ਲੈਣਦਾਰ	75,000	ਮਸ਼ੀਨਰੀ	1,50,000
ਬਕਾਇਆ ਮਜ਼ਦੂਰੀ	15,000	ਸ਼ਾਖ	60,000
	5,10,000		5,10,000

ਇਸ ਦਿਨ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪੁਨਰ-ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤੇ ਗਏ :

(i) ਸਟਾਕ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ 20%;

(ii) ਡੂਬਤ ਰਿਣ ਲਈ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚ 1,500 ਰੁਪਏ ਦੀ ਕਮੀ ;

(iii) ਨਿਵੇਸ਼ ਦਾ ਮੁੱਲ 93,000 ਰੁਪਏ ਪਾਇਆ

(iv) ਅਣਦਰਜ ਮਜ਼ਦੂਰੀ 4,500 ਰੁਪਏ ;

(v) ਸ਼ਾਖ ਵਿੱਚ 15% ਦਾ ਵਾਧਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

ਸਾਂਝੇਦਾਰ ਸਧਾਰਣ ਰਿਜ਼ਰਵ ਖਾਤੇ ਨੂੰ ਬੰਦ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਪ੍ਰੰਤੂ ਹੋਰ ਅੰਕੜਿਆਂ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਤੇ ਸਹਿਮਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ।

ਪੁਨਰ-ਮੁਲਾਂਕਣ ਖਾਤਾ ਅਤੇ ਸੰਸ਼ੋਧਤ ਅੰਤਿਮ ਚਿੱਠਾ ਤਿਆਰ ਕਰੋ ।

25. ਗੁਪਤਾ ਲਿਮਟਿਡ ਨੇ ਪ੍ਰਾਸਪੈਕਟਸ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ 10 ਰੁਪਏ ਵਾਲੇ 1,05,000 ਅੰਸ਼ ਦੇ ਬਿਨੈ-ਪੱਤਰ ਨਿਮਨ ਅਨੁਸਾਰ ਅਦਾਇਗੀਯੋਗ ਮੰਗੇ : 6

ਬਿਨੈ-ਪੱਤਰ ਉੱਪਰ	₹ 5 ਪ੍ਰਤੀ ਅੰਸ਼
ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਉੱਪਰ	₹ 3 ਪ੍ਰਤੀ ਅੰਸ਼
ਪਹਿਲੀ ਅਤੇ ਅਖ਼ੀਰਲੀ ਮੰਗ ਉੱਪਰ	ਬਕਾਇਆ

ਬਿਨੈ-ਪੱਤਰ 1,50,000 ਅੰਸ਼ਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਏ ਅਤੇ ਸੰਚਾਲਕਾਂ ਨੇ ਬਿਨੈ-ਪੱਤਰ ਸੰਬੰਧੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ :

(i) 24,000 ਅੰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਬਿਨੈਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ।

(ii) ਬਾਕੀ ਬਚਦੇ ਅੰਸ਼ ਬਾਕੀ ਬਿਨੈਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਅਨੁਪਾਤਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ।

(iii) ਜਿਆਦਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਬਿਨੈ-ਪੱਤਰ ਧੰਨ ਰਾਸ਼ੀ ਨੂੰ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਪ੍ਰਤੀ ਸਮਾਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ।

ਗਗਨ, ਜਿਸ ਨੇ 1,800 ਅੰਸ਼ਾਂ ਲਈ ਬਿਨੈ-ਪੱਤਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਲਾਟਮੈਂਟ ਅਤੇ ਪਹਿਲੀ ਤੇ ਅਖੀਰਲੀ ਮੰਗ ਰਕਮ ਦੇਣ ਤੋਂ ਅਸਫਲ ਹੋ ਗਿਆ । ਉਸ ਦੇ ਅੰਸ਼ ਜ਼ਬਦ ਕਰ ਲਏ ਗਏ ।

ਰਾਖੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ 1200 ਅੰਸ਼ ਅਲਾਟ ਕੀਤੇ ਸਨ, ਪਹਿਲੀ ਅਤੇ ਅਖ਼ੀਰਲੀ ਮੰਗ ਰਕਮ ਦੇਣ ਤੋਂ ਅਸਫਲ ਹੋ ਗਈ । ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਦੇ ਅੰਸ਼ ਜਬਤ ਕਰ ਲਏ ਗਏ ।

ਇਹਨਾਂ ਜਬਤ ਕੀਤੇ ਅੰਸ਼ਾਂ ਵਿਚੋਂ 2,400 ਅੰਸ਼ ਊਸ਼ਾ ਨੂੰ ਪੂਰਨ ਅਦਾ ਕੀਤੇ 15 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਅੰਸ਼ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਮੁੜ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤੇ । ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਰਾਖੀ ਦੇ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੇ ਸਾਰੇ ਅੰਸ਼ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ।

ਬਿਨੈ-ਪੱਤਰਾਂ ਦੀ ਰਕਮ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੇ ਅੰਸ਼ ਮੁੜ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੱਕ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੇ ਜਰਨਲ ਇੰਦਰਾਜ ਕਰੋ ।

ਜਾਂ

ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਫ਼ਰਮ ਦਾ ਅੰਤ ਕੀ ਹੈ ? ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਸਾਂਝੇਦਾਰੀ ਫ਼ਰਮ ਦਾ ਅੰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । 6

26. ਨਿਮਨ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੋਂ ਰੋਕੜ ਪ੍ਰਵਾਹ ਵਿਵਰਣ ਤਿਆਰ ਕਰੋ : 6

ਇਕਵਿਟੀ ਅਤੇ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ	31.03.2015	31.03.2016
ਸਧਾਰਣ ਅੰਸ਼ ਪੂੰਜੀ	6,00,000	6,00,000
ਆਮ ਰਿਜ਼ਰਵ	....	72,000
ਲਾਭ ਹਾਨੀ ਖਾਤਾ	(24,000)	1,80,000
12% ਕਰਜ਼ਾ-ਪੱਤਰ	3,00,000	4,05,000
ਵਿਵਿਧ ਲੈਣਦਾਰ	1,86,000	2,04,000
	10,62,000	14,61,000
ਸੰਪਤੀਆਂ	31.03.2015	31.03.2016
ਮਸ਼ੀਨਰੀ	4,80,000	4,35,000
ਸਚੇਤ ਘਿਸਾਈ	90,000	75,000
	3,90,000	3,60,000
ਸਟਾਕ	2,40,000	1,83,000
ਵਿਵਿਧ ਦੇਣਦਾਰ	87,000	1,20,000
ਮੁਦਰਾ ਬਜ਼ਾਰ	45,000	66,000
ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਰੋਕੜ	3,00,000	7,32,000
	10,62,000	14,61,000

ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ :

(i) ਕਰਜ਼ਾ-ਪੱਤਰ ਤੇ ਵਿਆਜ 42,300 ₹ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ।

(ii) ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ 60,000 ₹ ਲਾਭਾਂਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ।

(iii) 1,20,000 ₹ ਦੀ ਲਾਗਤ ਵਾਲੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ (ਇਸ ਉੱਪਰ ਸਚੇਤ ਘਸਾਈ 54,000 ₹) 15,000 ₹ ਵਿੱਚ ਵੇਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ।

ਜਾਂ

ਸ਼ੁੱਧ ਵਿਕਰੀ	45,00,000	ਇਕਊਟੀ	7,50,000
ਵੇਚੀਆਂ ਗਈਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਲਾਗਤ	30,00,000	ਕਰਜ਼ ਪੱਤਰ	3,75,000
ਚਾਲੂ ਸੰਪਤੀਆਂ	9,00,000	ਕਰਜ਼	1,87,500
ਚਾਲੂ ਦੇਣਦਾਰੀਆਂ	3,00,000		

ਗਿਆਤ ਕਰੋ :

(i) ਕੁੱਲ ਲਾਭ ਅਨੁਪਾਤ

(ii) ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਪੂੰਜੀ ਆਵਰਤ ਅਨੁਪਾਤ

(iii) ਕਰਜ਼ਾ ਸਮਤਾ ਅਨੁਪਾਤ । 6